

Arbetsmarknadsdepartementet

103 33 Stockholm

Ett ordnat mottagande – gemensamt ansvar för snabb etablering eller återvändande (SOU 2018:22)

Saco har beretts tillfälle att yttra sig över Mottagandeutredningens slutbetänkande Ett ordnat mottagande – gemensamt ansvar för en snabb etablering eller återvändande. I detta remissvar kommenterar Saco valda delar av förslaget utifrån ett perspektiv med fokus på akademiker

Bakgrund

Svenskt asyl- och flyktingmottagande är i stort behov av en reformering. Strukturella brister har funnits länge, men i samband med den stora flyktingkrisen 2015 och 2016 blev bristerna uppenbara. Det system som Sverige har idag lider av avsaknaden av helhets- och systemtänkande, något som leder till långa väntetider, försenad etablering eller återvändande liksom till höga kostnader för samhället och enskilda. En allvarlig brist i nuvarande mottagande är att planering och lokalisering av verksamheten utgår från var det finns tillgängliga bostäder. Då andra aspekter, som förutsättningar för etablering eller ett jämnare mottagande mellan landets kommuner, inte beaktas kan inte dagens ordning lösa uppgiften på ett långsiktigt hållbart sätt. Saco och dess medlemsförbund har i flera år påpekat bristerna i systemet och välkomnar nu utredningens förslag.

Synpunkter på betänkandet

Kartläggning av kompetens

Mottagandeutredningen föreslår att Arbetsförmedlingen ska kartlägga individens utbildning och yrkeserfarenheter under vistelsen i ankomstcentret. Detta ska ske så snart som möjligt efter registrering av en asylansökan och Migrationsverkets initiala handläggningsåtgärder, och inom sju dagar efter att den asylsökande har lämnat in en ansökan om asyl.

Ett väl fungerande system för kartläggning av kunskap och kompetens ger stora samhällspolitiska och privatekonomiska vinster genom ökad rörlighet och snabbare etablering på arbetsmarknaden. Genom en grundlig kartläggning och bedömning av individers kompetens kan utbildningsinsatserna göras mer effektiva. Synliggörande av kompetens ökar också individers anställningsbarhet i arbetslivet.

Förslaget om att kartläggning av individens kompetens och utbildning skall ges inom sju dagar efter asylansökan inkommit till

migrationsverket ser Saco mycket positivt på. En snabb och tidig valideringsprocess är mycket betydelsefullt för de med akademisk utbildning så att eventuella kompletterande åtgärder på ett tidigt stadium kan påbörjas.

Saco tillstyrker utredningens förslag.

Ökad individfokus på svenskundervisningen

Saco har länge efterfrågat ett större individfokus och utredningens förslag om ökat fokus på de individuella behoven och bakgrunden hos de asylsökande är något som Saco välkomnar. Detta ökar dessutom möjligheten till en bättre kvalitativ matchning på arbetsmarknaden där individers kompetens och kunnande på ett bättre sätt tas tillvara än vad som sker idag.

En väl fungerande svenskutbildning är en nyckelfaktor för att korta etableringstiden på arbetsmarknaden och Saco ser därför positivt på att man redan under asyltiden skall ges möjlighet att påbörja SFI-utbildning. Men eftersom kunskapsförutsättningarna skiljer sig så mycket åt mellan de olika individerna, samt en tilltagande brist på kvalificerade SFI-lärare, vill Saco se en utbyggd distansundervisning för en individanpassad utbildning utifrån bland annat yrke och utbildningsnivå.

Vidare finns det idag alldeles för få utbildningsplatser för yrkesinriktad SFI. Det är ett stort problem för framför allt akademiker som är relativt få till antalet och spridda över landet. En utbyggd distansundervisning skulle kunna hjälpa mot denna brist.

Saco tillstyrker utredningens förslag i stort, men betonar vikten av att hänsyn tas till individernas kunskaper och färdigheter i utformningen av SFI-utbildningarna.

Information om arbetsmarknaden

Saco ser positivt på förslaget att Arbetsförmedlingen tidigt skall informera asylsökanden om den svenska arbetsmarknaden och dess funktionssätt och att arbetsmarknadens parter ses som en naturlig part i detta arbete. Dock sker detta i viss mån redan bland annat genom Snabbspåren, där arbetsmarknadens parter och Arbetsförmedlingen kommer överens om vilka yrken som ska omfattas av ett snabbspår som består av en kombination av olika insatser, som till exempel utbildning i yrkessvenska, praktik, validering, kompletteringsutbildningar och yrkeskompetensbedömning. Hur ett nytt samarbete ska se ut är ges

dock inte i utredningen, men Saco ser ingen anledning att vara kritisk till utredningens ambition.

Saco och framför allt våra medlemsförbund möter många frågor kring den svenska arbetsmarknadens funktionssätt från invandrade akademiker. Möjligheten för fler att få ett arbete som motsvarar utbildningen förbättras om nyanlända får information tidigt i processen.

Utredningen pekar även ut att ett syfte ska vara att insatserna ska ge bättre tillgång till jobbrelaterade nätverk, genom tidiga kontakter med arbetsmarknaden och möjlighet att knyta kontakter med yrkesverksamma personer. Sacos medlemsförbund har under många år arrangerat mentorskapsprogram för invandrade akademiker med ett mycket gott resultat. Saco anser att det är mycket positivt att utredaren påpekar just värdet av nätverksskapande insatser och önskar att frågan om finansiering av dessa hade funnits med i utredningen.

Saco tillstyrker därför utredningens förslag om information om arbetsmarknadens funktionssätt på mottagarcentren. Det är dock viktigt att det finns en klar gränsdragning mellan myndighetens ansvar och arbetsmarknadens parter ansvar. Därför är det nödvändigt att parterna ges möjlighet att medverka i utformningen av detta mottagandeprogram och att nödvändiga resurser ställs till förfogande då det sannolikt är en resurskrävande verksamhet för alla involverade parter.

Vänliga hälsningar

Sveriges Akademikers Centralorganisation

Lena Granqvist
Samhällspolitisk chef

Christian Lövgren
Utredare